

KÖRFEZ ÜLKELERİYLE YAPILAN ANTLAŞMALAR SONRASI

İSRAİL'İN İMAJİ DEĞİŞİYOR MU?

Doç. Dr. Çağla Gül Yesevi¹

13 Ağustos 2020 tarihinde, İsrail-Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile gerçekleşen barış antlaşması ardından 15 Eylül 2020 tarihinde yine ABD arabuluculuğunda, İsrail-Bahreyn barış antlaşması, imzalanmıştır. Sırada Kuveyt, Sudan, Umman, Suudi Arabistan ve Fas'ın olduğu belirtiliyor. İsrail'in imzaladığı barış antlaşmalarında ilk adım, 1979'da Mısır'la başlamış ve 1994'te Ürdün ile devam etmişti. Bu çalışmada ana soru, bu yeni antlaşmaların, İsrail'in uluslararası imajını etkileyip etkilemediğinin değerlendirilmesidir. Yeni antlaşmalarının nasıl tanımlanması gerektiği, İsrail'in imajına, güvenlik algısına, bölgenin güvenliğine ve Orta Doğu'nun kaderine etkisi incelenecektir.

İsrail Nasıl Bir Ülke?

İsrail'in nüfusu, 8 milyon 585 bin; bunun 6 milyon 419 bini yani yaklaşık %75'i Yahudi; 1 milyon 786 bini İsraili Arap (%20,8); 380 bini ise Arap olmayan Hristiyan ve diğerlerinden (%4,4) oluşuyor (Jerusalem Post, 23.09.2016). İsrail'de yaşayan İsrail vatandaşı Arapların; %83'ü Müslüman, %9 Hristiyan ve %8'i Dürzidir.

İsrail tek parçalı bir ülke değil. Farklı toplumsal katmanlardan, dünyanın farklı yerlerinden gelen insanlardan oluşan bir ülke. İsrail'de gelenekçiler, sekülerler, aşırı dindarlar var. Yahudilerin ise %62'si seküler gerisi dindar. İsrail'de Haredi Yahudiler adı verilen aşırı dindar bir kesim bulunmaktadır; Siyonistlere muhaliftir. İsrail devleti onlar için diaspora olarak görülür. Mesih gelmeden önce Filistin'e göç edilmemesi gerektiğine inanırlar. Askerlikten muaf tutulurlar. Bunun dışında Aşkenazlar, Sefaradlar ve Mizrahiler arasında da toplumsal bölünmeye gidebilecek görüş ayrılıkları mevcuttur. Aşkenazlar, Almanya ve Polonya'dan gelen Yahudilerdir; Sefarad, İspanyol demektir. 8.ve 9. yüzyılda Orta Doğu'dan İspanya'ya kaçan Yahudilerdir. 1497'de İspanya'dan ayrılmak zorunda kalmışlar, Osmanlı topraklarına sığınmışlar, Afrika ve Balkanlar'a yerleştiler. Mizrahi, İbranicede "doğu" demektir. Irak ve Tunus Yahudileri bu grupta yer almaktadır. Bazı kaynaklarda Sefaradlara dahil edilmişlerdir (Özdemir, 2013, s.74-78). Ülkenin aldığı göçlerle daha da değişen toplumsal yapı, ekonomik farklılaşmalar, toplumsal çatışmaya dönüşebilecektir. Buna engel olan "tehdit" algısıdır; İsrail üç tarafı düşman Arap devletleriyle çevrili bir devlettir. Bunun yanında İsrail'in tehdit olarak gördüğü Batı Şeria ve Gazze'de Filistinliler yaşamaktadırlar. BM'nin verilerine göre (1 Temmuz 2020) Filistin nüfusunun yani Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da bulunan Filistinlilerin sayısının, 5,1 milyon olduğunu belirtiyor.

İsrail bir Yahudi Devletidir. Bu konudaki karar, 19 Temmuz 2018'de Knesset'ten geçmiştir. İsrail dünyadaki bütün Yahudilerin tarihi anavatanıdır, dünyadaki tüm Yahudilerin anavatanına dönme hakkı vardır. Hukukta bir boşluk olduğunda Yahudi şeriatı referans alınacaktır, sadece Yahudiler bayrak, milli marş gibi dini ve milli sembollere sahip olabilirler.

¹ Doç. Dr. Çağla Gül Yesevi, İstanbul Kültür Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler bölümünde öğretim üyesi, 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsünde bilimsel danışmandır.

İsrail'in Nasıl bir İmajı var?

İsrail, uluslararası arenada, “soykırımı uğramış bir halkın kurduğu devlet”, “Orta Doğu'daki tek demokratik devlet” olarak anıldığı gibi “Filistin topraklarını işgal eden devlet” olarak da anılmaktadır. Benzer şekilde, İsrail'in Filistin konusundaki politikaları, Türkiye'de “terör devleti” olarak tanımlanması sonucunu doğurmuştur. Başbakan Erdoğan, Temmuz 2014'te “İsrail barışa yaklaşmıyor ve ölüm kusuyor. İsrail bir terör devletidir”, demiştir (Yesevi, 2017b).

Ülke liderlerinin kişilik özellikleri de ülke imajını belirleyen unsurlardandır. Netanyahu bu anlamda barış yanlısı değil, “şahin” olarak nitelendirilen, güvenlikçi politikaların mimarı, Yahudi yerleşimcilerin hukuksuz olarak Filistin topraklarına yerleşmesini destekleyen bir lider profili çizmektedir.

İsrail'in negatif öz imajı açısından, tehdit kavramı, sürgün, Antisemitizm ve soykırım önemli unsurlardır. Negatif öz-imagın düzeltilmesi için bir devlet teknolojik olarak güçlenme, güçlü ordu ve güçlü istihbarata sahip olma yolunu seçmiştir. İsrail de geçmişinden kaynaklanan aşağı görülme, topraklarından çıkarılma, vatansız kalma, sürgünde yaşama, sevilme, istenme ve soykırım neticesinde, güçlü bir devlet olma yolunu seçmiştir. İsrail halkı, kadim, seçilmiş ve İsrail toprağının antik sahibi olduğunu benimsemiş ve bu imajın dış dünyada kabullenilmesi için uğraş vermiştir. Bu bağlamda, güçlü ordu, güçlü istihbarat ağı, teknolojik üstünlük, pozitif imaj unsurları olarak görülmektedir. Ek olarak, İsrail, kendisini Orta Doğu coğrafyasında benzersiz bir demokratik devlet ve Yahudilerin devleti olarak tanımlamaktadır. İsrail, bu bağlamda negatif öz imajın düzeltilmesi için savunmaya kaynak ayırmış, güçlü bir ordu ve istihbarat örgütü kurmayı başarmıştır. İsrail ordusu, üstün teknolojik yeteneklere sahip, gelişmiş silah sanayi, erken uyarı sistemi ve güçlü istihbarata ile desteklenen, savaşa hazırlıklı, seçilmiş insan gücünü en iyi şekilde kullanan güçlü ordu imajına sahiptir. Güçlü devlet imajı, teknolojik gelişmeler ve anti-terör yetenekleri, yerli üretim silahları ve taktik gücü ile parlatılmaktadır (Yesevi, 2017b).

Düşman güçlerden gelecek şiddet eylemlerine, imha edilme korkusunun da etkisiyle, misliyle karşılık verme politikası, geleneksel bir hal almıştır. Bu durum, Arap devletleri arasında, düşmanın sivil kayıplarına karşı hassas olmayan “saldırgan ve kötücül düşman devlet imajı” ortaya çıkmıştır. Ancak, bu inşa edilen “düşman imajı”, ülkenin caydırıcılığını kuvvetlendirmiştir. İsrail ordusunun ardında, ABD desteği olduğu, bilinen bir gerçektir. Medyanın üzerine basarak ilettiği bu mesaj, İsrail ordusunun imajını güçlendirmektedir. İsrail ordusu, finansal ve siyasal olarak, ABD'nin büyük güç imajını, arkasına almakta bunu geçmiş tecrübelerinden kaynaklanan saldırgan imajıyla desteklemektedir. İsrail'in, komşuları arasında, bölgesel algısı, “aşırı güçlü orduya” sahip ülke olarak, şekillendirilmiştir. İsrail, kendini, güçlü orduya, üstün teknolojiye, gelişmiş savunma sanayiine, başarılı istihbarat örgütlerine sahip, demokratik ve toprakları Yahudi göçüne açık, tüm Yahudilerin haklarını savunan bir devlet olarak tanımlamaktadır (Yesevi, 2017b).

İsrail'in Güvenlik Sistematiği Nasıldır?

İsrail dünyanın en büyük 10 silah ihracatçısından biridir. Dünya silah ihracatındaki payı %2.9'dur. (Yossi Melman, 02.06.2018) Bu durum imajına katkıda bulunmaktadır. İsrail'de ordu bir anlamda sivil toplumun yansımasıdır. Halktan kopuk bir oluşum değildir. Ayrıca

çatışmalarla boğuşulan bir bölgede, ordu siyasetten arınmış değildir. Siyasetin aracıdır. İSK subayları, siyaset yelpazesinin her kesimine dağılmışlardır. İsrail, kuruluşundan beri, düşman bir Arap Devleti'nin ordusundan gelebilecek güvenlik tehditleri ile uğraşmak zorunda kalan bir devlettir. Bu nedenle, güvenlik stratejisinin önemli faaliyetlerinden olan istihbarat, devletin başat unsurlarından biri olarak yapılandırılmıştır. İsrail İstihbarat Servislerinin gerçek gücü, kamuoyunun sağladığı güçlü meşruiyetten gelmektedir. Demokratik değerler-istihbarat rekabetinde, güvenlik ve istihbarat önde gelir. Mossad'da 35 yıl görev yapan Rami Ben-Barak, İsrail'i, hedef aldığı düşmanlarından ayıran üstünlüğünün teknik üstünlük olduğunu belirtmektedir. Böylelikle, insan kaynağına bağımlılıklarını azalttıklarını eklemektedir (Yesevi,2014a; Yesevi, 2014b; Yesevi 2015)

İsrail'in güçlü devlet imajına Mossad da katkıda bulunmaktadır. İsrail halkındaki “güvensizlik duygusu” diğeri de Mossad'ın “güvenilir kurum” imajıdır. Mossad'ın elde etmiş olduğu başarıları kadar çözümlenemeyen, nedenleri tam olarak açıklanamayan pek çok olayla ilgili adres gösteriliyor olması önemlidir. “Mossad parmağı” olarak nitelendirilen bu olgu, Mossad'ın imajını ve böylelikle İsrail devletinin imajını güçlendirmektedir. Mossad'ın başarıları kadar “belirsiz, gizli güç” olarak tanıtılması ve algılanması önemlidir. İsrail'in devlet olarak varlığının sorgulandığı, yok edilmesinden söz edilen coğrafyada, farklı ülkelerde Mossad ajanlarının etkinliği, istihbarat teknolojisinin üstünlüğü, İsrail devletinin de etkin, aktif ve uluslararası toplumu yönlendirebilecek bir devlet olarak algılanmasına yol açmaktadır (Yesevi, 2014c; Yesevi 2015; Yesevi, 2017b).

Mossad yabancı istihbarat örgütleri ile iş birliği içindedir. Barış antlaşması gündeme gelmeden önce İsrail ve BAE arasında iş birliği gündemdeydi. İsrail; Bahreyn ve BAE ile güvenlik ve istihbarat alanında ilişkilere sahiptir. İsrail, BAE'ni casusluk üssüne dönüştürdü. İsraili siber casusluk uzmanları, Abu Dabi emrinde İran, Katar, Hürmüz Boğazı, Güney Kıbrıs konusunda stratejik istihbarat faaliyeti yürütüyor. İki ülke istihbarat paylaşımını NSO ve DarkMatter üzerinden yürütüyor. NSO, Abu Dabi merkezli Dark Matter'a 100 milyon dolar değerinde siber istihbarat cihazı ve programı sattı (Yeni Şafak, 25.10.19). BAE üslerinde İsraili hackerlar çalışıyor.

Barış Planı, Yakınlaşma, Normalleşme

Uluslararası toplumun itirazlarına rağmen Donald Trump başkanlığındaki ABD, İsrail Büyükelçiliğini 14 Mayıs 2018'de Kudüs'e taşıdı. Trump, İsrail'in Golan Tepeleri üzerindeki egemenliğini tanıdı. Birleşmiş Milletler (BM), ABD yönetiminin İsrail'in Batı Şeria'da yer alan yasa dışı yerleşim birimlerini artık yasa dışı görmediğini açıklaması nedeniyle üzüntü duyulduğunu ve BM'nin bu konudaki pozisyonun değişmediğini açıkladı (19 Kasım 2019)

İsrail'in BAE ve Bahreyn ile savaş durumu söz konusu değildi. Bu nedenle aslında bu isimlendirme, yani “barış planları” imzalanması, İsrail'in imajının yeniden yapılandırılmasında önemli ve akıllıca bir adım. Yakınlaşma konusunu ele alırsak, İsrail ve Körfez ülkeleri arasındaki yakınlaşmanın ilk adımları da yeni atılmadı. Ticari ve istihbari ilişkiler, antlaşma öncesinde de bulunuyordu. Yakınlaşmanın, anlaşmayla görünür hale geldiği doğru. Kişiler arasındaki ilişkilerde olduğu gibi “kelimelerin, tanımlamaların” önemine inanıyorum. Orta Doğu'da olması gerektiğine inanılan olağan durum nedir? Normal nedir? Her kelimenin farklı kişi, çevre, çıkar grupları ve devletler için farklı anlamları bulunmaktadır. Yeni ilişkiler, yeni

antlaşmalar üzerinde değerlendirme yaparken, belki de üzerinde durulması gereken ilk nokta yeni kelimeler ve tanımlamalardır. Bunlar bir süre sonra düşünülmeden kabul edilir; görünür ve yaygın hale gelir. Ancak bu süreç yeni değil. Uzun bir süreden beri ilişkilerin var olduğunu biliyoruz; uluslararası antlaşmalarla önemli bir döneme girildiğini belirtebiliriz. Normalleşme de güzel seçilmiş bir kelime. Bu kelimeyi ortaya atanlar; İsrail-Körfez ülkeleri arasındaki yakınlaşmanın, bu yeni düzeyin, normal olarak algılanmasını istiyorlar ve bunu da sözcük seçimiyle başardılar. Yakınlaşma ve ilişkilerin iyileşmesi kavramları, süreci daha iyi niteleyebilecek kavramlar. İsrail'in bölge ülkeleriyle ilişkilerinin düzelmesi, ticaretin, turizmin artması, hatta askeri ve özellikle istihbarı alanda iş birliğinin yoğunlaşması, istenen bir durum. Ancak, eskinin değerlendirmesi gerekirse, 1948 yılı sonrası kurulan İsrail'in bu süreçte, yaşanan savaşlar neticesinde topraklarını misliyle arttırdığı, Filistin halkının "mülteci" olarak başka ülkelerde yaşadığı, işgal altındaki topraklarda, Batı Şeria ve Gazze'de, ciddi sosyal ve ekonomik sorunların olduğu unutulmamalı. Bunun yanında, Netanyahu'nun, Batı Şeria'nın ilhakından, Trump'a verdiği sözle "şimdilik" vaz geçtiği de hatırdan çıkarılmamalı.

BAE, ABD'den, F-16 satın almak istiyor. Yıl 1994. BAE, İsrail'in bu konudaki fikrini merak ediyor. ABD'de bulunan BAE ve İsrail Büyükelçileri bu konuda görüşüyorlar. (Times of Israel, 17.09.20). Böylece aralarında da bir dostluk doğuyor. BAE, uçaklarına kavuşuyor. 2018'de İsrail, BAE ile normalleşme antlaşmalarının da temellerini atmış. 20 yıldır süren bir olumlu ilişkiler dizisinden bahsetmeliyiz. Mossad Başkanı Yossi Kohen, pek çok gizli gezi yapıyor. Karşılıklı güven üzerinde duruyor. İsrail güvenlik kurumlarının bu sürece tam destekten verdiğini belirtmeliyiz (Times of Israel, 17.09.20) 2009 yılında, Times'da yayınlanan makalede, Mossad Başkanı'nın, Suudi yetkililerle görüştüğü ve İsrail uçaklarının, Suudi hava sahasını kullanarak, İran'a saldırmasına göz yumulacağı, yönünde haberler de görülmüştür.

BAE ve Bahreyn hakkında Neler Biliyoruz?

Bahreyn

Amerika Birleşik Devletleri ile 2004 yılında serbest ticaret anlaşması imzaladı. 760 km²'lik bir yüzölçümüne ve 1,5 milyonluk nüfusa sahip. 245 bin varil rafine edilmiş petrol ürünü ihraç ediyor. 15 milyar metreküp ürettiği doğalgazı ise kendi kullanıyor. Ham petrol ve doğal gaz ihraç etmiyor. Bu iki ürün, Bahreyn ekonomisinde başat unsurlar. Şii çoğunluk, Sünni bir idare altında yaşıyor. Şiiler yönetimde hak sahibi olmadıkları, devlet kadroları ve iş imkanlarından faydalanamadıklarından şikayetçi. Bahreyn'de hükümet, 1979 ve 1994 yıllarında, Şiilerin gösterileriyle mücadele etmek zorunda kaldı. Ülkede, İran etkisi görülüyor. 2011 yılındaki gösterileri, Suudi Arabistan askeri gücü ile bastırdı. (Al Jazeera, 27.11.2013). Bahreyn ve BAE, 1971'de İngiltere'nin hakimiyetine son vererek, bağımsızlıklarını elde ettiler. ABD donanmasının 5. filosu da Bahreyn'de bulunuyor.

Birleşik Arap Emirlikleri

BAE bir Aşiretler devleti. Yedi emirliğin birleşmesinden oluşuyor. Toprakların %86'sı Abu Dabi'ye ait. Petrolün de büyük çoğunluğu oradan çıkıyor ama 7 devlet arasında eşit dağıtılıyor. Dubai, BAE topraklarının %5'ini oluşturuyor. EIA 2019 verilerine göre, BAE, OPEC ve Gas İhraç Eden Ülkeler Örgütü üyesi ve dünyada en fazla petrol üreten 10 ülkeden biri. 2019'da günde 4 milyon varil petrol ve diğer ürünleri üretti. Günlük olarak denizden elde ettiği 2,8 milyon varil petrolü de ihraç etti. Bunun %29'u Japonya'ya ve Asya'daki diğer alıcılara

gönderildi. BAE, ispatlanmış doğal gaz rezervleri açısından dünyada 7. sırada (EIA, 2020). Mısır'a milyarlarca dolarlık yardım yaptı. Arap Baharını yaşamadı. 10 milyon nüfusa sahip bunun ancak bu nüfusun %60'ının Asyalı olduğu belirtiliyor. BM'ye göre göçmenler tüm nüfusun %90'ını oluşturuyor. Serbest ticaret bölgelerinde %100 yabancı yatırıma izin veriliyor ve vergi ödenmiyor. Hükümetin amacı petrol bağımlılığını azaltmak, turizm ve ticaret merkezi haline gelmek (CIA World Factbook, 2020). Körfezdeki adalar nedeniyle İran ile anlaşmazlıkları var. 2015'te Suudi Arabistan'la birlikte Yemen'de Husilere karşı hava saldırılarına katıldı.

İsrail'le yapılan antlaşma ile iki ülke arasında yapılan iş birliği daha görünür hale gelmeye başladı. Abu Dabi, tüm otellerinde koşer yemek verecek. BAE'den İsrail'e tıp turizmi yapılacak. İş insanları, anlaşmalar sonrası ülkeler arasında gidip gelecektir. BAE-İsrail yapay zeka geliştirme konusunda işbirliği yapacaklar. Kanal 12'ye göre, İsraililerin % 77'si BAE ile yapılan antlaşmayı doğru buluyor.

Orta Doğu'da Değişen Nedir?

Arap Dünyasının “tekliğinin” bozulduğunu, daha doğru bir ifadeyle, bunun “daha görünür” hale geldiğini belirtmeliyim. “Sözde Filistin” ortaklığının sonu gelmiştir. Filistin meselesi, artık tüm Arapların sorunu olmaktan çıkmıştır. Aslında bunu “malumun ilanı” ya da malumun ilanının bir kez daha bu sefer uluslararası antlaşmalarla çizilmesi olarak değerlendirebiliriz. “Diğerleri” kabul edilenler, bölgede yalnızlaştırılmaktadır. Yalnızlaştırılanlar Filistin, İran ve bir ölçüde Türkiye'dir. Thomas Friedman, New York Times'ta yayımlanan, yazsısında, “Jeopolitik açıdan anlaşmanın en büyük kaybedenleri İran ve müttefikleri (Hizbullah, Iraklı milisler, Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esed, Filistin'deki İslami direniş grupları Hamas Hareketi ve İslami Cihad Hareketi, Yemen'deki Husiler) ile Türkiye oldu” ifadelerini kullandı.

11 Eylül'de yaptığı açıklamasında Kushner, bu anlaşmaların Müslüman dünyada tansiyonu düşüreceğini belirtiyor. Böylelikle Filistin davasını, kendi çıkarlarından ve dış politikalarından ayırabilecekler. Kendi iç yerel önceliklerine odaklanacaklar. Bu anlaşmalarla, tüm dünyadan Müslümanların İsrail'e seyahat edebilecekleri belirtiliyor. Kushner, bu anlaşmalarla, ordularına daha az para harcayacaklarını, ABD'nin onların ekonomilerini canlandıracağını ve tehditleri azaltacağını belirtiyor.

İsrail-BAE antlaşmasında, El Aksa ve Kudüs'teki diğer kutsal yerlerin tüm diğer dinlere inananlar tarafından ziyaret edilebilme şartı var. Bu durum ciddi eleştirilere neden oluyor. Türkiye, İsrail-BAE arasında imzalanan antlaşmayı, hiçbir geçerliliği olmayan, Filistin'in iradesini hiçe sayan bir antlaşma olarak nitelendirdi. Antlaşmayı Bahreyn ve Mısır destekledi.

Bölgede diğer önemli konu silahlanmadır. BAE, F-35 satın almak istiyor. İsrail güvenlik kurumları bu satışa karşı çıkıyorlar. İstihbarat Bakanı Eli Kohen, böyle bir satışın, İsrail'in güvenliği açısından sorunlu olduğunu belirtiyor. Ancak Aralık ayında BAE-ABD arasında F-35 satışı ile ilgili bir mutabakat sağlanabilir. BAE'nin bu uçaklara ancak 6-7 sene sonra kavuşabileceği belirtiliyor.

Filistin de tek parçalı değil. Kendi içinde sorunlu. Fatah- Hamas arasında anlaşmazlıklar var. Abbas, “ortada olmayan barış yapıcı” olarak görülüyor. Etkin ve görünür değil. İsrail vatandaşı Filistinliler ne kadar İsraili sorusu da gündemdeki yerini koruyor. Mısır, Suudi Arabistan,

Bahreyn, BAE, İsrail bir taraf olarak gözükmemektedirler. Bunlar İran'a karşıdır, İran'ı düşman olarak görmektedirler. İsrail'in Körfezle iş birliği, İran karşıtlığının artması sonucunu getirir ve İran'ın yalnızlaşması anlamına gelir. İran, İsrail-Bahreyn antlaşması sonrası, Bahreyn'in cellat yönetimi, Kudüs mücahitlerinin ve bu ülkenin Müslüman halkının acı verici intikamını beklesin demişti. Türkiye de bölgedeki bu grup tarafından sevilmeyen güçtür. Türkiye karşıtlığı, Libya cephesinde de kendini göstermektedir.

Bu cephe dışında kalan Katar, Gazze'ye yardımda bulunuyor. Filistin Yönetimi, bu ülkenin de anlaşmaya gidebileceğini öne sürdü. Al Jazeera, Mısır ve Körfez ülkeleri karşıtı yayın yapıyor. Müslüman Kardeşlere destek veriyor. İkinci konu Doha yönetiminin, Filistin'de Hamas, Mısır'da Müslüman Kardeşler örgütleriyle olan yakın ilişkileri. Katar; Hamas'a ve Müslüman Kardeşler'e finansal destek veriyor. Müslüman Kardeşler, 1928'de Mısır'da kurulmuştur. Batı karşıtı ideolojik söyleme sahiptir. Müslüman Kardeşler'in Mısır'da siyasal desteğini arttıran Filistin sorunu olmuştur. Hasan El Benna'ya göre, amaç, sömürgeciler tarafından parçalanmış Müslüman toplulukları bir araya getirmektir (Ülger, 2014). Müslüman kardeşler, yıllardır Bahreyn ve BAE'de yasadışıdır. Bu iki ülkenin en önemli güvenlik sorunu Müslüman Kardeşler değil; Şiiiler ve İran tehdididir.

İsrail'in Yeni İmajı Nedir?

İsrail; ülkenin algıladığı tehditleri bertaraf etmek için, Arap dünyasındaki “düşman devlet” imajını “müttefik devlet imajına” çevirme yoluna gitmektedir. Netanyahu, son dönemde yaptığı açıklamalarda, İsrail'in Arap devletleri için bir tehdit olmadığını, İsrail'in radikal İslami teröre karşı, savaş alanında vazgeçilmez bir müttefik olarak görülmeye başladığını, ifade etmektedir. Arap dünyasında, 70 yıldır kendilerine karşı sürdürülen geleneksel karalamaların değişebileceğini ve Arapların, Yahudi halkı ve Yahudi devletine karşı tutumlarını yeniden değerlendirdiklerini, belirtmiştir (Yesevi, 2017b; Jerusalem Post, 23.22.2016). İbrahim antlaşması, BAE ve Bahreyn ile yapılan antlaşmalar, İsrail ve ABD için seçim yatırımı olarak görülüyor. Trump'ın, Yahudi lobisini yanında tuttuğu belirtiliyor.

İsrail, yıllık 3 milyar dolarlık ABD askeri yardımı alan bir ülke. Pek çok platforma geçmişteki yaşanan “mağduriyet” üzerinde duruluyor. İsrail için düşman her yerdedir. Komşularla ve coğrafyanın etkisiyle “güvensizlik” ve bunu yenmek için şiddet içeren güvenlik politikaları uygulanıyor. İsrail'i şekillendiren, korku yanında ciddi bir kendine güvenme söz konusu. Yahudi halkı eşsiz, seçilmiş bir toplumdur. Benzersiz olma durumu görülür (Kohn, 1965).

İsrail, bu yeni antlaşmalarla “barış kurucusu” haline gelmeye başlamıştır. Konumlanma ve söylem değişiminin başladığı görülmüştür. Üzerinde asıl durulması gereken konu budur. İslami terör ve şiddet sarmalından normalleşmeye gidildiği ilan edilmektedir. “Barışsever”, “barış isteyen”, “barış antlaşmaları imzalayan”, “barışçıl” bir İsrail imajı çizilmeye başlamıştır. İsrail, bölgede yeni müttefikler elde etmiştir.

Bu yeni dönemde üzerinde özellikle durulması gereken İsrail'in imajının değişiyor olduğudur. Barışsever, barış antlaşmaları imzalayan, ABD'nin desteklediği bir İsrail söz konusudur. Bölgedeki yalnızlığı sonlanmıştır. İsrail toplumunun dayanışmasında rol oynayan tehditler ortadan kalkmış değildir. Ancak barış antlaşmalarıyla öne çıkan yeni bir gündem bulunmaktadır. Filistin sorununun; bölgedeki başat rolü değişmeye başlamıştır.

Çağla Gül Yesevi, Körfez Ülkeleriyle Yapılan Antlaşmalar Sonrası İsrail'in İmajı Değişiyor mu? 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, 29.09.2020, <https://21yyte.org/tr/israil/korfez-ulkeleriyle-yapilan-antlasmalar-sonrasi-i-srail-in-i-maji-degisiyor-mu>

Kaynaklar

Bayraktar, B. (2013). *Oslo Barış Süreci*. İstanbul: Küre.

EIA (2020). BAE. <https://www.eia.gov/international/analysis/country/ARE>

Jerusalem Post (2020).

Keleşoğlu, Erhan (2014). *İsrail Yurttaşı Filistinliler: Yurttaşlık, Kimlik, Siyaset*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kohn, Hans (1965). *Nationalism: Its Meaning and History*. Florida: Robert Krieger

Özdemir, İ. (2013). *Yahudiliğin Büyük Sırrı*, Ankara: Kripto.

Times of Israel (2020).

Ülger, İ. K. (2014). Müslüman Kardeşler Teşkilatının İdeolojisi. İçinde Hasret Çomak ve Caner Sancaktar (Ed.) *Orta Doğu Analizi*. İstanbul: Beta.

World Population Review (2020). <https://worldpopulationreview.com/countries/palestine-population> (erişim: 25.09.20).

Yesevi, Ç. G. (2014a). İsrail'in Güvensizliği ve İsrail Askeri İstihbaratı. *Millî Güvenlik ve Askerî Bilimler Dergisi 1 (4)*. 107-144.

Yesevi, Ç. G. (2014b). İsrail Silahlı Kuvvetleri. *Millî Güvenlik ve Askerî Bilimler Dergisi 1 (2)*. 123-168.

Yesevi, Ç. G. (2014c). İsrail İstihbarat Örgütleri ve Mossad. İçinde Ümit Özdağ (Ed). *İstihbarat Örgütleri*.(217-270) Ankara: Kripto Yayınları

Yesevi, Ç. G. (2015). *İsrail Ordusu ve İstihbarat Örgütleri*. Ankara: Kripto Yayınevi. (2. Baskı: Mayıs 2018).

Yesevi, Ç. G. (2017a). Güvenikleştirme Teorisi Açısından İsrail'in Türk Dünyası Politikası. *Türk Dünyası Araştırmaları 115 (227)*, 133-162

Yesevi, Ç.G. (2017b). İsrail'in Devlet İmajının Şekillendirilmesi. *Bilge Strateji Dergisi 9 (16)*, 97-130.